ת רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ה ח״ה).
א טוּר בְּשֵׁם הָרֹא״ש (פרק ב סי׳ כה) וְרַשְׁבָּ״א (הו״ד ברבינו ירוחם שם) בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמֵּץ (יראים סי׳ נב).
ב כָּל בּוֹ (סי׳ מח) בְּשֵׁם הָרַאֲב״ד.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְלֹא דָּמֵי לִנְמְצָא בִּכְלִי שֶׁהָיָה בּוֹ הַתַּרְנְגֹלֶת, דְּשָׁם הַתַּרְנְגֹלֶת הָיְתָה בְּוַדַּאי בְּאוֹתוֹ כְּלִי כו׳, עַיֵּן שָׁם: **ג [לד] שָׁנְתָּעֲרְבוּ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּבֵית יַעֲקֹב סִימָן ס״ט שְׁדִּבְּרוּ לְהָקֵל בְּסִפֵּק כְּבוּשׁ, דְּאִפּוּר מֻשְׁהֶה דְּרַבָּנָן, וְעַיֵּן בִּמְקוֹם שְׁמוּאֵל סִימָן ס״א שֶׁחוֹלֵק עַל הַבַּיִת יַעֲקֹב וְכָתַב דְּסִפֵּק כְּבוּשׁ אִסּוּר הֵיכָא שֶׁהוּא חֲמַץ גָּמוּר כְּגוֹן לֶחֶם אוֹ עִפָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן חֹשֶׁה שֶׁנִּתְרַכְּכָה אֵיכָא סֵפֵק סְפֵקָא שֶׁמָּא עֲתָה נְפָלָה וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר מִקֹּדֶם שֶׁמָּא אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְרֻכֶּכֶת לָפָנֵינוּ שֶׁמָּא לֹא שָׁהֲתָה מֵעֵת לְעֵת בְּרִכּוּכָהּ וְזֶה מִקָּרוֹב שֶׁנִּתְרַכְּכָה וְאֵין כָּאן מֵעֵת לְעֵת, וְצוֹנֵן אֵינוֹ אוֹסֵר. וְהָגֶה, וְגַם יֵשׁ לוֹמַר דְּאוֹתָן אַחֲזָקָה שֶׁהָיְתָה קָשֶׁה וְזֶה מִקָּרוֹב נִתְרַכְּכָה. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב בְּמָקוֹם שְׁמוּאֵל עַל הַפֶּגֶן אַבְרָהָם סְעִיף קָטָן ט״ז דְּהָרֵי סֵפֵק חֲסָרוֹן יְדִיעָה, וְכָתַב וְלִי נִרְאֶה דְּמַחְסָרוֹן כו׳ דְּהַפְרוּשׁ שֶׁמָּא לֹא נִתְחַמְּצָה אֲז וְאִם כֵּן לֹא הָרֵי בְּחִמּוּצָהּ מֵעֵת לְעֵת. וְשָׁרֵי לֵיהּ מָאֲרִיהּ שֶׁבְּמְהִילַת כְּבוּד תּוֹרָתוֹ עָלָיו הַמֵּשֶׁא דְּמַחְסָרוֹן יְדִיעָה בְּהֶבֵּנַת דִּבְרֵי הַפֶּגֶן אַבְרָהָם כָּתַב כֵּן, דְּהֵיכָם קַאֵי הַפֶּגֶן אַבְרָהָם לְעִנְיַן חֹשֶׁה בְּעִפָּה שֶׁעַל יְדֵי הַלִּישָׁה הִיא אוֹסֶרֶת בְּצוֹנֵן וְלֹא תֵּלֵךְ כְּמֵעֵת לְעֵת כְּלָל, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מִכְּאן בַּפֶּ״ח (סי״ח) שֶׁכָּתַב שֶׁמָּא לֹא נִתְחַמְּצָה בְּצוֹנֵן עֲשָׂרָה לְעֵת כְּלָל, עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן בְּחִנָּם הֵטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מֵעֵלַת הַפֶּגֶן אַבְרָהָם ז״ל וְקִצְּרְתִּיו. וְעַיֵּן בִּנְבַעַת שָׁאוּל סִימָן פ״ג בְּעִנְיַן שֶׁמָּצְאוּ גְּרָעִין חֹשֶׁה בְּפֶסַח בְּחֲבִית לְאַחַר שֶׁפִּנּוּ מִשָּׁם מַשְׁקֶה שֶׁקּוֹרִין מֶע״ד וְיֵשׁ לְסַפֵּק אִם הָיָה הַחֹשֶׁה בְּעוֹד שֶׁהָיָה הַמַּשְׁקֶה בְּתוֹכָהּ אוֹ שֶׁמָּא עֲתָה נְפָלָה, וְכָתַב שֶׁאִם נִשְׁאַר בַּחֲבִית מֵעֵט בְּעִנְיַן שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁעֲתָה נִתְרַכְּכָה מֵחֲמַת הַמַּשְׁקֶה מַהֵר, אֲבָל אִם לֹא נִשְׁאַר כְּלָל חַד סְפֵקָא הוּא שֶׁמָּא עֲתָה נְפָלָה וְהָרֵי לֵיהּ סֵפֵק כְּבוּשׁ וְאִסּוּר, עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּמָקוֹם שְׁמוּאֵל גַּם בָּזֶה יֵשׁ סֵפֵק סְפֵקָא שֶׁמָּא לֹא נִתְרַכְּכָה עַד זְמַן קָרוֹב קֹדֶם שֶׁפִּנּוּ הַדֶּבֶשׁ בְּעִנְיַן שֶׁלֹּא שָׁהֲתָה מֵעֵת לְעֵת לְאַחַר הִרְכּוּכָהּ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהַבַּיִת יַעֲקֹב דְּמַאי בָּזֶה: **ד [לו] מְלִיחָה.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּתִפְאֶרֶת צְבִי (או״ח) סִימָן כ״ב בְּחִשּׁוּן שְׁלֹמִים שְׁנִמְצְאוּ בְּזֵפֶק שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל שֶׁקְּרוֹם הַזֵּפֶק מִפְסִיק, וְלָכֵן אֵין לְהַחְמִיר כִּי אִם בְּנִתְרַכְּכָה וּבִלֹּא נִתְרַכְּכָה יֵשׁ לְהָקֵל. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם סְעִיף קָטָן ל׳ וְסְעִיף קָטָן ל״ג. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן י״ז בְּסָעוּדַת בְּרִית מִילָה בְּחֵל הַמּוֹעֵד פֶּסַח שֶׁמָּלְחוּ תַּרְנְגוֹלִים עִם בְּשָׂר וּמְצְאוּ בְּאֶחָד זֵפֶק וּבְתוֹכוֹ כְּמִין סֹבֶךְ וְעוֹד נִמְצָא בְּאֶחָד זֵפֶק וְזָרְקוּ לְאַבּוּד, אוֹתוֹ שֶׁזָּרְקוּ לֹא מְחַזְקִינַן אִסּוּרָא וְגַם דְּאִיכָּא סֵפֵק סְפֵקָא שֶׁמָּא לֹא הָיָה בְּתוֹכוֹ וְאִם הָיָה בְּתוֹכוֹ שֶׁמָּא נִתְעַכֵּל, אַף מַחֲמַת הַזֵּפֶק הַשֵּׁנִי יֵשׁ לְחוּשׁ קְצָת וְעַיֵּן בְּחוֹק יַעֲקֹב סִימָן תס״ז סָעִיף קָטָן ל״ט, וְעַל כָּל פָּנִים דֵּי לְהַשְׁהוֹת הַתַּרְנְגֹלֶת עַד אַחַר הַפֶּסַח וּלְהַתִּיר הַשְּׁאָר, בְּפֶרֶט בִּמְקוֹם הַפֶּסַח מְרֻבֶּה וּסְעוּדַת מִצְוָה וּמְנִיעַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב. וּבְחֹשֶׁה בְּקוּעָה הָרְאָה מָקוֹם לְהַחֹק יַעֲקֹב סִימָן תס״ז (סי״ק מח) לְהָקֵל לְשָׁהוֹת עַד אַחַר הַפֶּסַח, רַק מָקוֹם שֶׁנִּמְצָא יָקֵלַף. (וְצָרִיךְ עִיּוּן דְּהַזֵּפֶק גּוּפֵא בְּמָקוֹם

בַּאֵר הַיטֵב

עַיֵּן שָׁם]. וְהַחֹק יַעֲקֹב (סי״ק מד) כָּתַב דְּאֵין לְאֶסֹר בְּדִיעֲבַד אַף עַל גַּב דְּלֹא נִתְבַּשֵּׁל, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה קֹדֶם פֶּסַח הֲרֵי נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהַתִּירָא וְאֵין לָאֱסֹר בְּדִיעֲבַד. עַיֵּן שָׁם: (לד) **שָׁנִּתְעָרְבוּ.** עַיֵּן בְּהַמַּתִּירִין צוֹנֵן הָכָא אִסּוּר כֵּיוָן שֶׁגּוּפוֹ הַחַמִּיר נִתְעָרֵב. וְאִם נִמְצָא חֹשֶׁה אוֹ שְׂאֹר חָמֵץ בְּבוֹר, זֶה תְּלוּי בְּפְלוּגְתָּא שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר סְעִיף י״ב אִם אִסּוּר בְּצוֹנֵן תּוֹךְ הַפֶּסַח, וְעַיֵּן לְעֵיל סְעִיף קָטָן כ׳ וְסְעִיף קָטָן ל׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם, וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (סי״ק מה). כָּתַב הַט״ז (סי״ק יח) פַּעַם אַחַת הֵבִיא מִשָּׁרַת כְּלִי עִם דָּבֵשׁ הַנִּקְרָא מֶע״ד לִשְׁתּוֹת וְנִמְצְאוּ בּוֹ חֹשֶׁה אַחַת, אָמַרְתִּי דְּאֵין אוֹסְרָת בְּצוֹנֵן אַף עַל גַּב שֶׁהִיא נִתְחַמְּצָה, וְאַף עַל גַּב שֶׁכָּתַב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סְעִיף י״ב וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹסֵר תּוֹךְ הַפֶּסַח, הָא כְּבָר הוֹכַחְנוּ שֶׁלֹּא מָצִינוּ חִלּוּק זֶה, דְּצוֹנֵן אֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם כְּלָל וְאַף בְּפֶסַח מֻתָּר. וְגַם אֵין לְחוֹשׁ כְּאֵן שֶׁמָּא הָיְתָה הַחֹשֶׁה בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה הַדָּבֵשׁ רוֹתֵחַ, דְּאִם כֵּן הָיָה כְּבָר בָּטֵל לְפָנֵי פֶּסַח מַה שֶּׁנִּפְלַט מִמֶּנּוּ וְאֵין חוֹזֵר וְנֶעוֹר, אַף עַל גַּב דְּהַחֹשֶׁה צָרִיךְ בְּתוֹכוֹ מִכָּל מָקוֹם צוֹנֵן הוּא בְּעֵת הַהִיא וְאֵין נוֹתֵן טַעַם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְקָשֶׁה דְּשָׁמָּא כְּבָשׁ בְּתוֹכוֹ מֵעֵת לְעֵת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ל׳. וְצָרִיךְ לוֹמַר שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הָיָה לֵיל א׳ דְּפֶסַח, וְדו״ק: **יד (לה) בְּשָׁטִיפָה.** דְּצוֹנֵן בְּלִי רֹטֶב לְכֵלִי עֲלְמָא אֵינוֹ אוֹסֵר, אַף שֶׁבְּתַּרְנְגֹלֶת אִי אֶפְשָׁר בְּלֹא לְחַלּוֹחִית קְצָת, מִכָּל מָקוֹם בְּצוֹנֵן אֵינוֹ מַבְלִיעַ אַלִּיבָּא דְּכֻלֵּי עֲלְמָא אֶלָּא עַל יְדֵי שְׁרִיָּה קְצָת, [בְּתְשׁוּבוֹת צֶמַח צֶדֶק (סי״ ל) הֶחְמִיר בְּנִשְׁאַר מְעַט שֶׁכַּר בִּכְלֵי וְנִטְלוּ בְּתוֹכוֹ מַיִם וְהַדִּיחוּ בּוֹ בָּשָׂר, דַּיֵּשׁ לְרַמּוֹתוֹ כְּדֵין חֹשֶׁה הַנִּמְלָחָה עִם הַתַּרְנְגֹלֶת. וְחק יַעֲקֹב (סי״ק מה) שָׁדָא בֵּיהּ נַרְגָּא, עַיֵּן שָׁם] אוֹ עַל יְדֵי הִתְעַפְּקוּת בְּעִפָּה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל: **(לו) מְלִיחָה.** פְּרוּשׁ בְּעוֹד שֶׁהַמֶּלַח עָלָיו, אֲבָל אִם נִמְצָא לְאַחַר שֶׁנִּמְלַח וְהוּדַח אֶמְרִינַן הַשְׁתָּא נָפַל, דְּאִם אֵיתָא שֶׁהָיְתָה עָלֶיהָ קֹדֶם לָכֵן הָיְתָה נוֹפֶלֶת כְּשֶׁהֻדַּחָה מֵהֶבֶל שֶׁהָיָה עָלֶיהָ, דְּאִי אֵיתָא שֶׁהָיְתָה עָלֶיהָ קֹדֶם לָכֵן הָיְתָה נוֹפֶלֶת כַּהֻדָּחָה כְּשֶׁהֻדַּח הַבָּשָׂר בְּמַיִם. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּמְצָא עַל הַתַּרְנְגֹלֶת מִבַּחוּץ, (קכו) אֲבָל אִם נִמְצָא בְּתוֹךְ הַתַּרְנְגֹלֶת מִסְתָּמָא הָיְתָה קֹדֶם לָכֵן אַף בִּשְׁעַת מְלִיחָה וּמַה שֶּׁלֹּא נָפְלָה בַּהֻדָּחָה שֶׁעִכְּבוּהָ שׁוּלֵי הַתַּרְנְגֹלֶת: **(עא) וְיֵשׁ מַחְמִירִים לוֹמַר שֶׁמְּמַעֲמִיק.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא רְאִשׁוֹנָה דְּסַגִּי לְקִלּוּף הַבָּשָׂר וְנָגַד מָקוֹם הַחֹשֶׁה בִּלְבַד, אֶלָּא שֶׁמְּמַעֲמִיק בְּכָל סְבִיבוֹתֶיהָ וְחוֹתֵךְ, (קנ) וְהַטַּעַם דְּהוֹאִיל בְּפֶסַח אִסּוּרוֹ בְּמֻשְׁהֶה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אִם אֵין לוֹ מַיִם אֲחֵרִים כֵּיוָן שֶׁחַיָּיו תְּלוּיִים בּוֹ יֵשׁ לְהַתִּיר (קכג) מִטַּעַם סֵפֵק סְפֵקָא, שֶׁמָּא עֲכָשָׁו נָפְלָה, וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר שֶׁנָּפְלָה מֵעֵת לְעֵת מִקֹּדֶם שֶׁמָּא לֹא נִתְבַּקְּעָה וְנִתְרַכְּכָה עַד תּוֹךְ מֵעֵת לְעֵת וְלֹא נַעֲשָׂה כְּבוּשׁ מֻשְׁהֶה שֶׁנַּעֲשָׂה חָמֵץ, וְסָמְכִינַן עַל הַפּוֹסְקִים דְּצוֹנֵן אֵינוֹ אוֹסֵר כְּלִי כְּבִישָׁה. וּפְרוֹסֶת לֶחֶם שֶׁנִּמְצָא בְּבֵאֵר עַיִן לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ס״ב. מִי שֶׁרוֹצֶה (קכד) לִשְׁאֹב בְּפֶסַח מִבְּאֵרוֹת שֶׁל עַכּוּ״ם אוֹ מִבְּאֵרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נִזְהַר בָּהֶן מֵהֶמֶץ כָּל הַשָּׁנָה, נָכוֹן שֶׁיִּסָּנֵן הַמַּיִם בְּבֶגֶד נָקִי בְּכָל פַּעַם שֶׁשּׁוֹאֵב: **יד (סח) חֹשֶׁה מְבֻקַּעַת.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה חטה) דִּלְדִידָן שַׁיָּךְ זֶה הַסְּעִיף אֲפִלּוּ בְּנִתְרַכְּכָה

בֵּאוּר הֲלָכָה

דִּבְרֵי צָלוּל לֹא שַׁיָּךְ זֶה, וְדַעְתּוֹ שָׁם דְּלֹא יָצָא דָּבָר זֶה מִפִּי הַט״ז ז״ל, עַיֵּן שָׁם: **יד * חֹשֶׁה מְבֻקַּעַת.** עַיֵּן בַּ״ח (סק״כ) **שֶׁכָּתַב דִּלְדַעַת הַגְּ״ה לְעֵיל בְּסָעִיף ט׳, אֲפִלּוּ לֹא נִתְבַּקְּעָה אֶלָּא נִתְרַכְּכָה שֶׁיָּךְ כָּל הַסְּעִיף זֶה וְכֵן דַּעַת שְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים,** [הַב״ח (סי״ד) וְעוֹלַת שַׁבָּת (סק״ק טו) וּפְרִי חָדָשׁ (סט״ו) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ק כה) וְהַגְּרַ״ז (סנ״א) וְתֵי אֶדֶם (כלל קכב ס״כ), וְדִלְא כְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י ס״ק יד) שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּבְצָלֵי וּמְלִיחָה הָרַמ״א מוֹדֶה דְּבָעֵינַן בְּקִיעַ וְכֵן דַּעַת הַחֹק יַעֲקֹב (סק״ק מט) לְעִנְיַן מְלִיחָה], אֶלָּא שֶׁהָרַמ״א סָמַךְ בָּזֶה עַל מַה שֶּׁכָּתַב בְּסָעִיף ט׳. **וְהִנֵּה בְּהֶסֵּדֶ מְרֻבֶּה כְּגוֹן שֶׁהוּא עֲנִי וְהִיא חֲתִיכָה גְּדוֹלָה וַחֲשׁוּבָה אוֹ שֶׁהוּא מְנִיעַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב מִשְׁמַע מַהֲגָרַ״ז** (שם) **דְּיֵשׁ לְהָקֵל וְלִסְמֹךְ עַל דַּעַת** לְבַד: **(סט) דֵּי בִּשְׁטִיפָה.** דְּצוֹנֵן בְּלִי רֹטֶב (קכה) לְכֵלִי עֲלְמָא אֵינוֹ אוֹסֵר, (קכו) וַאֲפִלּוּ אִם הוּדַח הַתַּרְנְגֹלֶת מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיְתָה שְׁרִיָּה קְצָת אֵין לָאֱסֹר. (קכז) וּמִכָּל מָקוֹם הָרָחָה בְּעֵי וְאֵין לוֹ לִסְמֹךְ עַל הָרָחָה שֶׁמְּדִיחוֹ אַחַר הַמְּלִיחָה: **(ע) דֵּי בִּקְלִיפָה.** וּמִכָּל מָקוֹם קְלִיפָה בְּעֵי אַף שֶׁהוּא צוֹנֵן, דְּקֵיְימָא לַן מָלִיחַ הֲרֵי הוּא כְּרוֹתַחַ וְנִבְלַע לַחְלוּחִית הַחֹשֶׁה בְּתוֹךְ הַבָּשָׂר כְּדֵי קְלִיפָה. וּמִכָּל מָקוֹם כָּל זֶה כְּשֶׁנִּמְצָא בְּעוֹד שֶׁמָּלַח עָלָיו, (קכח) אֲבָל אִם נִמְצָא לְאַחַר שֶׁנִּמְלַח וְהוּדַח אָמְרִינַן הַשְׁתָּא נָפַל וְדֵי בִּשְׁטִיפָה כְּעֵין קֹדֶם לָכֵן הָיְתָה נוֹפֶלֶת כַּהֻדָּחָה כְּשֶׁהֻדַּח הַבָּשָׂר בְּמַיִם. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּמְצָא עַל הַתַּרְנְגֹלֶת מִבַּחוּץ, (קכט) אֲבָל אִם נִמְצָא בְּתוֹךְ הַתַּרְנְגֹלֶת מִסְתָּמָא הָיְתָה קֹדֶם לָכֵן אַף בִּשְׁעַת מְלִיחָה וּמַה שֶּׁלֹּא נָפְלָה בַּהֻדָּחָה שֶׁעִכְּבוּהָ שׁוּלֵי הַתַּרְנְגֹלֶת: **(עא) וְיֵשׁ מַחְמִירִים לוֹמַר שֶׁמְּמַעֲמִיק.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא רִאשׁוֹנָה דְּסַגִּי לְקִלּוּף הַבָּשָׂר וְנָגַד מָקוֹם הַחֹשֶׁה בִּלְבַד, אֶלָּא שֶׁמְּמַעֲמִיק בְּכָל סְבִיבוֹתֶיהָ וְחוֹתֵךְ, (קל) וְהַטַּעַם דְּהוֹאִיל בְּפֶסַח אִסּוּרוֹ בְּמֻשְׁהֶה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סי״ק כט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(קכו)** חָמֵד מֹשֶׁה (סט״ו) וְחק יוֹסֵף (סק״ס) וְהַגְּרַ״ז (סס״ט), דְּלֹא כְּפְרִי מְגַדִּים (א״א סי״ק כט) שֶׁרוֹצֶה בָּזֶה לְהַחְמִיר לְמָאן דְּאוֹסֵר בְּצוֹנֵן: **(קכז)** הַגְּרַ״ז (שם). **וְעַיֵּן שָׁם שֶׁאִם אֵרַע זֶה קֹדֶם הָרָחָה רִאשׁוֹנָה יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל הָרָחָה רִאשׁוֹנָה שֶׁמְּדִיחוֹ לְהַכְשִׁירוֹ מִדְּמוֹ, אֲבָל אַחַר הָרָחָה קֹדֶם הַמְּלִיחָה אֶפְשָׁר אִם לֹא יַעֲבִיר אוֹתוֹ מֻשְׁהוּ לְחַלּוּחִית שִׁיּוּשׁ עַל הַבָּשָׂר מִן הַחֹשֶׁה יִבָּלַע בְּבָשָׂר עַל יְדֵי הַמְּלִיחָה:** (קכח) לְבוּשׁ וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ל) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(קכט)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סי״ק לד) בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק״ג) עַיֵּן שָׁם: **(קל)** אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (סמ״ז) כתב שאם הוא שעת הדחק שאי אפשר למצוא מים אחרים אלא על ידי הדחק יש להתיר מכח ספק ספיקא אם אין החיטה בקועה אע״פ שנתרככה. אבל בחיטה בקועה אסור.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

סְבִיבוֹתֶיהָ וְחוֹתַךְ וּמַשְׁלִיךְ, וְאִם נִמְלְחוּ עִמָּהּ תַּרְנְגוֹלוֹת אֲחֵרוֹת, (עב) קוֹלֵף אֶת (לז) כֻּלָּם. הַגָּהּ: (עג) וְיֵשׁ (לח) מַחְמִירִים לָאֲסֹר כָּל מַה שֶׁנִּמְלַח בְּיִחַד. (עד) *אֲבָל (לט) [לט] הָעִקָּר לָאֲסֹר *אוֹתָהּ חֲתִיכָה כְּלָהּ שֶׁנִּמְצֵאת הַחֹטֶה עָלֶיהָ

בֵּאוּר הֵיטֵב

דַּאי הָיְתָה קֹדֶם לָכֵן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ל). וְכָתַב הַחֹק יַעֲקֹב (ס"ק מז) דְּבִסִימָן תמ"ד (סק"ו) כְּתַבְתִּי דְּטָהוֹר מִלְּיחַ וְטָמֵא תָּפֵל גַּם בְּפֶסַח יֵשׁ לְהַתִּיר, וְהָכָא מְיִירֵי שֶׁגַּם הַחֹטֶה נִמְלַח עִם הַתַּרְנְגֹלֶת. וְרָאִיתִי מְדַקְדְּקִים וְנִזְהָרִים בְּפֶסַח קֹדֶם הַהַבְהוּב וּמְלִיחָה, לְפִתְחֵי הַתַּרְנְגֹלֶת הַיֵּטֶב אוֹ לְחָתְכוֹ לִשְׁנַיִם וְלִבְדֹּק הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּתוֹכוֹ חֹטֶה. וְכָתַב בְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י ס"ק כד) מִי שְׁעוֹשֶׂה כֵּן הֲרֵי זֶה זָרִיז וְנִשְׁכָּר: **(לז) כֻּלָּם.** הֵיינוּ בְּנִמְצָא הַחֹטֶה עַל הַתַּרְנְגֹלֶת, דְּיֵשׁ לִסְפֹּק שֶׁמָּא נִגְעָה בְּכֻלָּם, אֲבָל אִם נִמְצָא תּוֹךְ הַתַּרְנְגֹלֶת אֵין הָאֲחֵרִים צְרִיכִים קְלִיפָה. מָגֵן אַבְרָהָם. **(לח) מַחְמִירִים.** מִשּׁוּם דְּאֵנֵן מְשַׁעֲרִינַן בְּכָל הָאסּוּרִין בְּמֶלִיחָה בְּשִׁשִּׁים, אִם כֵּן גַּם בְּחֶמֶץ אוֹסֵר כֻּלּוֹ. [עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק"ה (סמ"ס)]: **(לט) הָעִקָּר כוּ'.** מִשּׁוּם דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּלָא אָמְרִינַן בְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן שֶׁאִסּוּר יוֹצֵא מֵחֲתִיכָה עַל יְדֵי מְלִיחָה, וּמַה שֶּׁמְּשַׁעֲרִים בְּשִׁאָר אִסּוּרִים בְּשִׁשִּׁים הַיְינוּ מִשּׁוּם מִלְּתָא דְּפִסְיקָא שֶׁלֹּא נִצְטָרֵךְ לְשַׁעֵר בֵּין שֶׁמָּן לִכְחוּשׁ וְאָזְלִינַן בָּזֶה אַף לְהָקֵל כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק"ה (שם), אִם כֵּן אַף בְּחֶמֶץ דֵּי בְּשִׁשִּׁים. וְעוֹד דְּדַוְקָא בְּאִסּוּר שֶׁשַּׁיָּךְ בּוֹ שַׁמְנוּנִית מְשַׁעֲרִין בְּשִׁשִּׁים אֲבָל לֹא בְּאִסּוּר חֶמֶץ דְּלֹא שַׁיָּךְ בּוֹ פְּגִימַת. וְעוֹד דִּבְמָקוֹם שֵׁשׁ עוֹד צַד לְהַתִּיר סָמְכִינַן אַשִּׁאלְתּוֹת (שאילתא ס) דְּסָבַר חֶמֶץ בָּטֵל בְּשִׁשִּׁים, וְאֵין לְךָ צַד הֶתֵּר גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁהִרְבָּה גְּאוֹנִים סְבִירָא לְהוּ שֶׁאֵין הַטַּעַם מִתְפַּשֵּׁט בְּמֶלִיחָה וְיֵשׁ לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה לֶאֱסֹר אוֹתָהּ חֲתִיכָה וְתוּ לֹא, וְהָרוֹצֶה לְהַחְמִיר יִפְסֹק לִשְׁרוֹף אוֹתָהּ חֲתִיכָה וּלְהַשְׁהוֹת הָאֲחֵרוֹת בְּלֹא קְלִיפָה, שָׁרֵי דְּאֵינוּ אֶלָּא חוּמְרָא לְקַלְּפָן, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּצָרִיךְ הַחֲתִיכָה קְלִיפָה אֶלָּא דְּאֵין הַקְּלִפָּה אוֹסֶרֶת הַחֲתִיכָה אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה עִמָּהּ. וְדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לִסְפֹּק שֶׁמָּא נָגַע בְּשְׂאָר הַחֲתִיכוֹת, אֲבָל אִם יֵשׁ לִסְפֹּק שֶׁנָּגַע בְּשְׂאָר הַחֲתִיכוֹת מִדִּינָא כֻּלָּן אָסוּרִים, וְאַף שֶׁיְּדָעִינַן בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא נָגַע אֶלָּא בְּאֶחָד מֵהֶן וְלֹא יָדְעִינַן בְּאֵיזֶה מֵהֶן נָגַע, מִדִּינָא כֻּלָּן אֲסוּרִים וּטְעוּנִין קְלִיפָה, דְּחֶמֶץ בְּפֶסַח לֹא בָּטֵל בְּרֹב, וְאִם כֵּן אִם נִתְבַּשְּׁלָה בְּלֹא קְלִיפָה אוֹסֶרֶת תַּעֲרֻבְתָּן, דְּדַוְקָא הֵיכָא דְּקְלִיפָה אֵינוֹ אֶלָּא חוּמְרָא בְּעָלְמָא אֵין הַקְּלִפָּה אוֹסֶרֶת הַחֲתִיכָה, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ קְלִיפָה מִדִּינָא אִם נִתְבַּשְּׁלָה בְּלֹא קְלִיפָה אוֹסֶרֶת הַחֲתִיכָה. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לג), וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ"א סְעִיף קָטָן ו'. וְטַ"ז (ס"ק כ) כָּתַב מֵאַחַר שֶׁרַּאֲינוּ בְּדִין זֶה מַחְלֹקֶת בֵּין קַמָּאֵי וּבָתְרֵי, דְּרַשַּׁ"ל בְּתְשׁוּבָה סִימָן ע"ט פּוֹסֵק לִשְׁרוֹף הַכֹּל וְכֵן דַּעַת בַּעַל שְׁאֵרִית יוֹסֵף (סי' מו) חוֹלֵק עָלָיו לִפְסֹק כְּהַמַּקִּלִּים וּמַקֵּל בְּשְׂאָר חֲתִיכוֹת אֲפִילּוּ בְּלֹא קְלִיפָה, וְרַמַ"א בְּתְשׁוּבָה סִימָן י"ח (ס"ח) [כ"ח] כָּתַב הִרְוצֶה לְהַחְמִיר יִפְסֹק לִשְׁרוֹף אוֹתָהּ חֲתִיכָה וְלִשְׁהוֹת אֲחֵרוֹת עַד אַחַר פֶּסַח. עַל כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיוּת דַּעְתִּי לְנָהוֹג הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה בְּדָרְכּוֹ זֶה, דְּאִם נִמְצָא חֹטֶה עַל בָּשָׂר מְלוּחַ בְּיָבֵשׁ בְּלֹא צִיר יֵשׁ לְהַתִּיר לְהַשְׁהוֹת הַכֹּל רַק הַמָּקוֹם שֶׁנִּמְצָא יִקָּלֵף וְהַשְּׁאָר מֻתָּר לְהַשְׁהוֹת עַד אַחַר פֶּסַח, אֲבָל אִם נִמְצָא חֹטֶה בְּתוֹךְ הַצִּיר שֶׁל בָּשָׂר אוֹ דָּגִים, אֲז חֲשִׁיב כְּמִבֻּשָּׁל דְּבִשְׁעוּר מַעַט הֲוֵי כְּבוּשׁ בְּצִיר אוֹ בְּחֹמֶץ כְּמִבֻּשָּׁל בְּקִדְרָה אַחַת וְצָרִיךְ בִּעוּר, אֲבָל מַה שֶּׁמֻּנָּח לְמַעְלָה מִן הַצִּיר יֵשׁ לְהָקֵל וְאֵין מְבַעְבְּעַ אֲז דְּיֵינוּ כָּל מַה שֶּׁמֻּנָּח בְּתוֹךְ הַצִּיר יֵשׁ לֶאֱסֹר דְּהֲוֵי לֵיהּ כְּאִלּוּ נִתְבַּשֵּׁל בִּקְדֵרָה אַחַת וְצָרִיךְ בִּעוּר, אֲבָל מַה שֶּׁמֻּנָּח לְמַעְלָה מִן הַצִּיר יֵשׁ לְהָקֵל וְאֵין מְבַעְבְּעַ כִּי אֵין מְבַעְבְּעַ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

קְלִיפָה כְּמֹבֵאר לְקַמָּן סָעִיף קָטָן מ"ד), וְאִם נִמְצָא בְּתוֹךְ הַצִּיר הֲוֵי כְּמֻבָּשָׁל וְאָסוּר, וְדִלְא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשוּ"ת חֶכֶם צְבִי סִימָן (פ"ז) [פ"ן] שֶׁמִּפִּיר בְּנִמְצָא בְּתַבְשִׁיל לְהַשְׁהוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּחֹק יַעֲקֹב (סק"ט) בְּלֹא נִתְרַכָּכָה יֵשׁ לְהָקֵל בְּכָל עִנְיָן. וְעַיֵּן בְּמִנְחַת יַעֲקֹב כְּלָל ט' (סק"ט) בְּכָל הַשָּׁנָה אִם נִמְלַח הַזֶּפֶק עִם הַתַּרְנְגֹלֶת יֵשׁ לֶאֱסֹר, וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּהֶתֵּם הַטַּעַם מְשׁוּם דְּהַדָּם נִבְלָע בְּתוֹךְ הַפֶּרֶשׁ וְחוֹזֵר וּפוֹלֵט וְנִבְלָע בְּתוֹךְ הַבָּשָׂר מַחֲמַת הַמְּלִיחָה, וְכֵן מְיִירֵי שֶׁהַפֶּרֶשׁ הוּא מְעַט וְיֵשׁ שִׁשִּׁים נֶגְדּוֹ. וַעַיֵּן בְּשוּ"ת חֲכָם צְבִי (סי' כז) שֶׁהוֹלֵךְ עַל הַמִּנְהָג יַעֲקֹב בָּזֶה וּסְבִירָא לֵיהּ לְהַתִּיר, עַיֵּן שָׁם: **[לט] הָעִקָּר.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשֶׁמֶשׁ צְדָקָה סִימָן כ"ז חֹטֶה מְבַעְבַּעַת שֶׁנִּמְצֵאת עַל הַתַּרְנְגֹלֶת וְנִמְלְחוּ אֲחֵרוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְקַלֵּף כֻּלָּם, אִם אֵין יָדוּעַ בְּאֵיזֶה מֵהֶם נָגְעָה הַחֹטֶה הַפְּגוּמָה נוֹתֵנַת שֶׁצָּרִיךְ לְהַסִּיר הָעוֹר הָעֶלְיוֹן מֵעַל גַּבֵּי הַתַּרְנְגוֹלִים לְצֵאת מֵהֶם נְגִיעָה הַחֹטֶה הַפְּגוּמָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַסִּיר הָעוֹר הָעֶלְיוֹן מֵעַל גַּבֵּי הַתַּרְנְגוֹלִים לְצֵאת מֵהֶם נְגִיעָה הַחֹטֶה הַפְּגוּמָה נוֹתֵנַת

ג טוּר בְּשֵׁם הָרֹא״ש (פ״ב סי׳ כה) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ אֱלִיעֶזֶר מִמִּיץ (יראים סי׳ נב) לְנֻסַּח הַבֵּית יוֹסֵף וְכֵן כָּתַב אֲרֻחוֹת חַיִּים (סי׳ סו).

וּלְהַתִּיר הָאֲחֵרוֹת (עה) *עַל יְדֵי קְלִיפָה קְצָת. וְאִם רוֹצֶה יוּכַל (עו) לִמְכֹּר הַכֹּל (עז) לְאֵינוֹ יְהוּדִי (עח) כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סִימָן תמ״ז סָעִיף א׳, אַף עַל גַּב דְּאֵין נוֹהֲגִין כֵּן בִּשְׁאָר תַּעֲרוֹבוֹת חָמֵץ, כֵּן נִרְאֶה לִי: **טו** [ג]**תַּרְנְגֹלֶת צְלוּיָה** (עט) **שֶׁנִּמְצֵאת בָּהּ** (פ) **חִטָּה** (מ) **מְבֻקַּעַת בְּתוֹךְ הַפֶּסַח,** (פא) **חוֹתֵךְ מְקוֹם**

בַּאֵר הֵיטֵב

בַּצִּיר לְמַעְלָה כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ס״ט (סי״ח). וּמִשּׁוּם הָכִי מַה שֶּׁנּוֹגֵעַ בַּבָּשָׂר שֶׁבְּתוֹךְ הַצִּיר יְקַלְּפֶנּוּ, וְהַשְּׁאָר יַשְׁהֶה אוֹתוֹ אוֹ יַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמָ״א בַּסֵּיפָא דְּיִמְכֹּר הַכֹּל לְאֵינוֹ יְהוּדִי, דְּהַיְינוּ מַה שֶּׁאֵינוֹ בְּתוֹךְ הַצִּיר, דְּמַה שֶּׁהוּא בְּתוֹךְ הַצִּיר אָסוּר לְמָכְרוֹ כִּי הוּא חָמֵץ גָּמוּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וְהִסְכִּים עִמּוֹ הַחֹק יַעֲקֹב (ס״ק מח), עַיֵּן שָׁם. וּפָשׁוּט דְּכָל זֶה בְּנִתְרַכְּכָה הַחִטָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל סָעִיף קָטָן י״ח עַיֵּן שָׁם. כָּתַב בִּתְשׁוּבַת צֶמַח צֶדֶק סִימָן ל׳ דְּאִם נִשְׁאָר מְעַט שֵׁכָר בִּכְלִי וְנָטְלוּ בְּתוֹכוֹ מַיִם וְהֵדִיחוּ בּוֹ בָּשָׂר אַחַר הַמְּלִיחָה בְּפֶסַח, אַף עַל פִּי שֶׁמַּיִם מְבַטְּלִין כֹּחַ הַמֶּלַח, מִכָּל מָקוֹם אַדְּמַחְלִישׁ לֵיהּ בָּלַע קְצָת וְיֵשׁ לוֹ דִּין חִטָּה שֶׁנִּמְלַח עִם הַתַּרְנְגֹלֶת לְכָל אֶחָד מִן הַדֵּעוֹת שֶׁבְּסָעִיף זֶה, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב סָעִיף קָטָן מ״ו. כָּתַב בִּתְשׁוּבַת מַהֲרַ״ם מִלּוּבְּלִין סִימָן (צ״א) [ע״ח] חִטָּה הַמֻּנַּחַת בְּחָבִית כְּרוּב מָלוּחַ, אָסוּר כָּל הֶחָבִית דְּכָבוּשׁ כִּמְבֻשָּׁל, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לג) וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּמַיְירֵי שֶׁהַצִּיר עוֹלֶה עַל גַּבָּיו, וְאִם אֵין הַצִּיר עוֹלֶה עַל גַּבָּיו הָוֵי לֵיהּ דִּין מְלִיחָה. וְכֵן שֶׁמַּעְתִּי שֶׁנִּמְצָא חִטָּה בְּחָבִית דָּגִים שֶׁנִּמְלְחוּ לְשֵׁם פֶּסַח, וְצִוָּה הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי בִּנְיָמִין אַב בֵּית דִּין דִּק״ק פּוֹזְנָן לְהַשְׁלִיךְ אוֹתָהּ שׁוּרָה לַנָּהָר וְהַשְּׁאָר לִמְכֹּר לְאֵינוֹ יְהוּדִי. וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **טו** (מ) **מְבֻקַּעַת.** פָּשׁוּט הוּא לְדִידָן הַדִּין כֵּן בְּנִתְרַכְּכָה אַף עַל

בֵּאוּר הֲלָכָה

לג) **שֶׁשָּׁמַע שֶׁנִּמְצֵאת חִטָּה בְּחָבִית דָּגִים שֶׁנִּמְלְחוּ לְשֵׁם פֶּסַח, וְצִוָּה הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב ר׳ בִּנְיָמִין לְהַשְׁלִיךְ אוֹתָהּ שׁוּרָה לַנָּהָר וְהַשְּׁאָר לִמְכֹּר לְנָכְרִי. וְעַיֵּן בְּחֶמֶד מֹשֶׁה** (ס״ק כו) **שֶׁתָּמֵהּ עַל זֶה וַהֲלֹא הָיָה דַּי לֶאֱסֹר רַק אוֹתוֹ הַדָּג שֶׁנִּמְצָא הַחִטָּה עָלָיו [וְכָזֶה תָּמֵהּ גַּם כֵּן הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל עַיֵּן שָׁם], וְתֵרֵץ דְּאֶפְשָׁר שֶׁהָיָה בְּעִנְיָן שֶׁנִּסְתַּפֵּק אוּלַי נָגְעָה הַחִטָּה בְּכָל הַשּׁוּרָה, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא מַחְזְקִינַן אִסּוּרָא מֵחֲתִיכָה לַחֲתִיכָה וְאָמְרִינַן כָּאן נִמְצָא כָּאן הָיָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּלְדִבְרֵי הַטַּ״ז שֶׁכָּתַבְנוּ בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה אֲפִלּוּ בְּאֹפֶן זֶה אֵין לֶאֱסֹר כָּל הַשּׁוּרָה:**

* **עַל יְדֵי קְלִיפָה קְצָת.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק עה) דְּהוּא בְּיֵשׁ לְסַפֵּק שֶׁמָּא נָגַע

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּאֵין אָנוּ בְּקִיאִים בֵּין כָּחוּשׁ לְשָׁמֵן וְאָמְרִינַן דִּמְפַעְפֵּעַ עַד שִׁשִּׁים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאִסּוּר חָמֵץ דְּלֹא שַׁיָּךְ בּוֹ פִּעְפּוּעַ כְּלָל וְדַיֵּנוּ אִם נַחְמִיר לֶאֱסֹר אוֹתָהּ חֲתִיכָה כֻּלָּהּ: (עה) **עַל יְדֵי קְלִיפָה קְצָת.** וְהַיְנוּ (קלה) בְּאֹפֶן שֶׁיֵּשׁ לְסַפֵּק שֶׁמָּא נָגְעָה הַחִטָּה גַּם בָּהֶן וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ע״ב, וְאַף אִם יָדְעִינַן בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא נָגַע אֶלָּא בְּאֶחָד מֵהֶם וְלֹא יָדְעִינַן בְּאֵיזֶה נָגַע, כֻּלָּן טְעוּנִין קְלִיפָה דְּחָמֵץ בְּפֶסַח לֹא בָּטִיל בְּרֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תמ״ז סָעִיף ט׳. וְאִם נִתְבַּשְּׁלוּ בְּלִי קְלִיפָה, אוֹסֶרֶת תַּעֲרָבְתָּן: (עו) **לִמְכֹּר הַכֹּל וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק לה) שֶׁדַּעְתּוֹ דְּהָרַמָ״א לֹא קָאֵי רַק אַשְּׁאָר חֲתִיכוֹת אֲבָל אוֹתָהּ הַחֲתִיכָה שֶׁנִּמְצֵאת עָלֶיהָ הַחִטָּה אֵין לְהַתִּיר לְמָכְרָהּ לְדַעַת הַהַגָּ״הּ לְעֵיל (בסק״י) [בְּסָעִיף י׳], (קלו) וּמִשְּׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים מַשְׁמַע דְּכָאן שֶׁהוּא רַק עַל יְדֵי מְלִיחָה מְקִלִּינַן לִמְכֹּר אֲפִלּוּ אוֹתָהּ חֲתִיכָה, (קלז) וְרַק שֶׁיִּקְלֹף תְּחִלָּה מִן הַבָּשָׂר בַּמָּקוֹם שֶׁנִּמְצֵאת עָלָיו הַחִטָּה: (עז) **לְעַכּוּ״ם.** עַיֵּן בַּטַּ״ז (סק״כ) שֶׁכָּתַב שֶׁהוֹרָה לְמַעֲשֶׂה דְּהוּא הַדִּין (קלח) דְּמֻתָּר לְהַשְׁהוֹת שְׁאָר הַחֲתִיכוֹת עַד אַחַר הַפֶּסַח כֵּיוָן שֶׁאֵינָן אֶלָּא סְפֵק נְגִיעָה, וְגַם אוֹתָהּ הַחֲתִיכָה יוּכַל לְהַשְׁהוֹת אוֹתָהּ רַק שֶׁבָּהּ צָרִיךְ לִקְלֹף מִתְּחִלָּה מְקוֹם הַחִטָּה, [א]וּמִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לג) מַשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ כְּדַעַת הָרַמָ״א דְּאוֹתָהּ הַחֲתִיכָה אֲסוּרָה לְהַשְׁהוֹת. וְנִרְאֶה דִּבְנִתְרַכְּכָה וְלֹא נִתְבַּקְּעָה יֵשׁ לִסְמֹךְ אַדִּבְרֵי הַטַּ״ז וְכֵן הַחֹק יַעֲקֹב (ס״ק מח) מַסְכִּים לְדִבְרֵי הַטַּ״ז: (עח) **כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סִימָן תמ״ז וְכוּ׳.** טָעוּת סוֹפֵר הוּא (קלט) וְצָרִיךְ לוֹמַר אַף עַל גַּב דְּאֵין נוֹהֲגִין כֵּן בִּשְׁאָר תַּעֲרוֹבוֹת חָמֵץ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תמ״ז סָעִיף א׳. וּפֵרוּשׁוֹ דְּשָׁם מְבֹאָר דְּבִבְלִיעַת מַשֶּׁהוּ חָמֵץ אֵינוֹ יָכוֹל לִמְכֹּר לְעַכּוּ״ם אַף אַחַר שֶׁיִּפְדֶּה דְּמֵי הֶחָמֵץ, כָּאן בִּמְלִיחָה מְקִלִּינַן בָּזֶה. וְדַע דְּכָל זֶה דְּמֵקֵל הָרַמָ״א בַּחֲתִיכוֹת הָאֲחֵרוֹת עַל יְדֵי קְלִיפָה אוֹ עַל יְדֵי מְכִירָה לְעַכּוּ״ם, (קמ) דַּוְקָא כְּשֶׁנִּמְצָא הַחִטָּה עַל בָּשָׂר מָלוּחַ בְּעֵת הַמְּלִיחָה אוֹ אַחַר מְלִיחָה וַהֲדָחָה וּמָלְחוּ פַּעַם שֵׁנִית לַקְּדֵרָה וּמָצְאוּ הַחִטָּה עַל הַבָּשָׂר בְּלֹא צִיר, אֲבָל אִם נִמְצָא הַחִטָּה בְּתוֹךְ הַצִּיר, אָז חֲשִׁיב הַכֹּל כִּמְבֻשָּׁל דִּבְשִׁעוּר מוּעָט הָוֵי כָּבוּשׁ עַל יְדֵי צִיר וְאָז כָּל מַה שֶּׁמֻּנָּח בַּצִּיר יֵשׁ לֶאֱסֹר וְצָרִיךְ בִּעוּר. [ב]אֲבָל מַה שֶּׁמֻּנָּח לְמַעְלָה מִן הַצִּיר, יַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמָ״א דִּבְצִיר אֵין אוֹמְרִים שֶׁמְּפַעְפֵּעַ לְמַעְלָה אוֹ שֶׁיַּשְׁהֶנּוּ עַד אַחַר הַפֶּסַח וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה (ס״ק עז) בְּדַעַת הַטַּ״ז, וְכֵן אִם נִמְצָא חִטָּה (קמא) מֻנַּחַת בְּחָבִית שֶׁל כְּרוּב מָלוּחַ, אָסוּר כָּל הֶחָבִית דְּכָבוּשׁ כִּמְבֻשָּׁל, וְדַוְקָא כְּשֶׁהַצִּיר עוֹלֶה עַל גַּבָּיו דְּאִם אֵין הַצִּיר עוֹלֶה עַל גַּבָּיו הָוֵי לֵיהּ דִּין מְלִיחָה בְּעָלְמָא וְדִינוֹ כַּנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ע״ו וְע״ז. אִם נִשְׁאַר מְעַט שֵׁכָר בַּכְּלִי וְנָטְלוּ בְּתוֹכוֹ מַיִם וְהֵדִיחוּ בָּהֶן בָּשָׂר אַחַר מְלִיחָתוֹ בְּפֶסַח, דַּעַת הַחֹק יַעֲקֹב (ס״ק מו) דְּיֵשׁ לְהַתִּיר הַבָּשָׂר אַף בְּלֹא קְלִיפָה מֵעִקַּר הַדִּין, שֶׁאַף שֶׁהַמַּיִם נֶאֶסְרוּ מֵחֲמַת הַשֵּׁכָר שֶׁנִּתְעָרֵב בְּתוֹכָם מִכָּל מָקוֹם הַבָּשָׂר לֹא בָּלַע כְּלוּם מִמַּיִם הַלָּלוּ כֵּיוָן שֶׁהוּא צוֹנֵן, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַבָּשָׂר הָיָה מָלוּחַ עֲדַיִן בְּשָׁעָה שֶׁהֵדִיחוּ וְהַמָּלִיחַ הוּא כְּרוֹתֵחַ, מִכָּל מָקוֹם לֹא בָּלַע כְּלוּם מִן הַמַּיִם, לְפִי שֶׁהַמַּיִם שֶׁהֵדִיחוּ בָּהֶם מְבַטְּלִים כֹּחַ הַמֶּלַח וְאֵין לוֹ כֹּחַ לְהַבְלִיעַ הַמַּיִם בַּבָּשָׂר. אָכֵן מֵחֲמַת חֻמְרַת חָמֵץ בְּפֶסַח יֵשׁ לִקְלֹף מְעַט הַבָּשָׂר בַּמָּקוֹם שֶׁנָּגְעוּ בּוֹ הַמַּיִם הַלָּלוּ, [ג]וְדַעַת הַחַיֵּי אָדָם (כלל קכב סי״ח) דְּמִדִּינָא צָרִיךְ הַבָּשָׂר קְלִיפָה כֵּיוָן דְּאִית בֵּיהּ פִּילֵי וַאֲפִלּוּ לֹא נִמְלַח הַבָּשָׂר כְּלָל: **טו** (עט) **שֶׁנִּמְצֵאת בָּהּ וְכוּ׳.** כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (שם סכ״ד) דִּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּוְקָא שֶׁנִּמְצֵאת בְּתוֹכָהּ דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁנִּתְחַמְּצָה בַּמַּיִם שֶׁהוּדְחָה בּוֹ, אֲבָל אִם נִמְצֵאת עַל הַתַּרְנְגֹלֶת אִם כֵּן אִם אִיתָא דְּהָוֵי בִּשְׁעַת הֲדָחָה הָיָה נוֹפֵל וְעַל כָּרְחָךְ עַכְשָׁו נָפַל. וְשֻׁמַּן הַתַּרְנְגֹלֶת הָוֵי כְּמֵי פֵּרוֹת וְאֵינוֹ מַחְמִיץ: (פ) **חִטָּה מְבֻקַּעַת.** וּלְפִי דִּבְרֵי הָרַמָ״א לְעֵיל בְּסָעִיף ט׳ (קמג) [ה]הוּא הַדִּין אֲפִלּוּ לֹא נִתְבַּקְּעָה רַק נִתְרַכְּכָה, אֲבָל לֹא נִתְרַכְּכָה אֵין צָרִיךְ כְּלוּם: (פא) **חוֹתֵךְ מְקוֹם פִּעְפּוּעוֹ וְכוּ׳.** הַיְנוּ (קמג) כְּמוֹ שֶׁכָּתַב

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קלה) הַגְּרָ״א וּפְרִי מְגָדִים בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם (ס״ק לג), **וְכֵן מוּכָח מִטַּ״ז** (ס״ק יט) **לְדִינָא דְּאִם יָדְעִינַן שֶׁלֹּא נָגַע, מֻתָּרוֹת בַּאֲכִילָה אַף בְּלֹא קְלִיפָה, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר דְּאֵין צָרִיךְ לְהַשְׁהוֹת בְּאֹפֶן זֶה דְּיֵשׁ לֶחֹשׁ לְשִׁמְחַת יוֹם טוֹב.** [אָכֵן מַה דְּמַשְׁמַע מִנֵּיהּ שֶׁם דְּהַטַּ״ז מַחְמִיר בָּזֶה וְחוֹלֵק בָּזֶה שֶׁם עָלָיו, לִכְאוֹרָה פָּשׁוּט לְהַמְעַיֵּן בַּטַּ״ז דְּגַם הוּא מוֹדֶה בְּאֹפֶן זֶה]. אָכֵן הַחַיֵּי אָדָם (כלל קכב ס״כ) הֶחְמִיר לְכַתְּחִלָּה לֶאֱסֹר כָּל הַחֲתִיכוֹת כְּדֵי קְלִיפָה אַף דְּיָדְעִינַן בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא נָגַע, וְכַנִּרְאֶה שֶׁדִּיֵּק כֵּן מִמַּשְׁמָעוּת דִּבְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לג) בְּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַמַּשְׂאַת בִּנְיָמִין (סי׳ סט) דְּאִם נִתְבַּשְּׁלוּ הָאֲחֵרוֹת בְּלִי קְלִיפָה שָׁרִי דְּאֵינוֹ אֶלָּא חֻמְרָא לְקַלְּפָן, וְאַחַר כָּךְ כָּתַב נִרְאֶה לִי דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לְסַפֵּק שֶׁמָּא נָגַע וְכוּ׳. [ד]אָכֵן לְדִינָא יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל בָּזֶה כִּשְׁאָרֵי גְּדוֹלִים הַנַּ״ל שֶׁכָּתַבְתִּי, וְגַם אָמְנָם הַפְּרִי מְגָדִים מַתְמִיהַּ עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וּמַה שֶּׁכָּתַב דַּוְקָא כְּשֶׁאֵין לְסַפֵּק: (קלו) כֵּן מַשְׁמַע מֵהַגְּרַ״ז (סנ״א), וְכֵן מוּכָח בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א שֶׁבָּזֶה אַף הַהַגָּ״הּ שֶׁבְּסָעִיף (ט׳) [י] מוֹדֶה לְהָקֵל: (קלז) טַ״ז (סק״כ) וְהַגְּרַ״ז (שם): (קלח) וְהִנֵּה גַּם הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לג) הֵבִיא בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת רַמָ״א (סי׳ כח) דְּמֻתָּר לְהַשְׁהוֹת שְׁאָר הַחֲתִיכוֹת עַד אַחַר הַפֶּסַח, אֶלָּא אֶפְשָׁר דְּהָרַמָ״א שָׁם בִּתְשׁוּבָה לֹא אַיְירִי כְּשֶׁיֵּשׁ סְפֵק נְגִיעָה בַּחִטָּה עַל כֻּלָּם, וְתֵדַע דְּהָא לֹא הִזְכִּיר שָׁם כְּלָל עַל שְׁאָר חֲתִיכוֹת דְּצָרִיךְ קְלִיפָה אֶלָּא סָתַם מִתְּחִלָּה דְּמֻתָּרוֹת לְגַמְרֵי, וְלָכֵן לֹא הִזְכַּרְתִּי דִּין זֶה רַק בְּשֵׁם הַטַּ״ז. וּסְבָרָתוֹ הוּא דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא בְּוַדַּאי אֵינוֹ עוֹבֵר בְּבַל יֵרָאֶה עַל הַבְּלִיעָה שֶׁנִּבְלַע, רַק מִדְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא אָסוּר לְהַשְׁהוֹת אֲפִלּוּ עַל מַשֶּׁהוּ חָמֵץ הַנִּבְלַע בַּבָּשָׂר מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל מִנֵּיהּ וְכַמְבֹאָר בְּרֵישׁ סִימָן תמ״ז בְּהַגָּ״הּ, וּבְעִנְיָנֵנוּ דְּהוּא רַק סָפֵק בְּעָלְמָא שֶׁמָּא נָגַע הָוֵי סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן וְלָכֵן מֻתָּר לְהַשְׁהוֹתָן אַף בְּלִי קְלִיפָה, וְרַק אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁבְּוַדַּאי נָגַע צָרִיךְ קְלִיפָה מִקֹּדֶם: (קלט) טַ״ז (שם) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ק כד): (קמ) טַ״ז (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (קמא) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **טו** (קמג) אַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף (ט׳) [י׳] אִם נִמְצָא חִטָּה בְּתַרְנְגֹלֶת מְבֻשֶּׁלֶת: (קמג) הַגְּרָ״א:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (סנ״ד) כתב כהט״ז שאת שאר החתיכות מותר להשהותן או למוכרן לנכרי אפילו לכתחלה בלא קליפה כיון שאין בהן אלא ספק נגיעה. ולגבי החתיכה עצמה כתב (סנ״א) שצריכה קליפה, כהט״ז. **ב]** בשו״ע הרב (סנ״ז): ואם מקצת החתיכה בתוך הציר ומקצתה למעלה מן הציר, המקצת שבתוך הציר אסור אפילו להשהותה או למוכרה, אפילו במקום הפסד מרובה. והמקצת שלמעלה מן הציר מותר להשהותה או למוכרה, אפילו אם אין שם הפסד מרובה, רק שיזהר להסיר ממנה כדי קליפה במקום שהיה מחובר למקצת הב׳ שבתוך הציר. וסיים שם, שאם יש הפסד מרובה ומניעת שמחת יו״ט, יש להתירו אפילו באכילה [דהיינו את המקצת שחוץ לציר, והשו״ע הרב לשיטתו, שבהפסד מרובה יש להקל כדעת השו״ע שבמליחה נאסר רק כדי קליפה. ראה ביה״ל (ד״ה חיטה) שדן בדברי שו״ע הרב בזה]. **ג]** ובשו״ע הרב (סנ״ח) כתב שמעיקר הדין א״צ קליפה, ומכל מקום מחמת חומרת חמץ בפסח יש לקלוף מעט הבשר במקום שנגעו בו המים הללו והיא חומרא בעלמא. **ד]** בשו״ע הרב (סנ״ג) כתב שאם אין הפסד כלל, יש לחוש לדעה הראשונה שהובא ברמ״א, שיש לאסור כל מה שנמלח ביחד עם החיטה. ולכן גם כשידוע בבירור שלא נגעה החיטה בשאר החתיכות אסורות כל החתיכות באכילה [ולא די בקליפה], אם אין שם הפסד כלל כשישהה אותן עד לאחר הפסח, או שימכרם לנכרי, אבל אם יש שם הפסד קצת או קצת שעת הדחק, והחיטה אינה בקועה אלא שנתרככה, יש לסמוך על הכרעת הרמ״א שאם לא נגעה בהם החיטה אינם נאסרות כלל. **ה]** בשו״ע הרב (סעיף ס): ומכל מקום אם אין החיטה מבוקעת יש להתיר במקום הפסד מרובה למכור לנכרי, או להשהות, אפילו התרנגולת שנמצאת החיטה עליה, כמו שנתבאר למעלה (ראה משנ״ב ס״ק לח).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah